DÉPOT LÉGAL

LE DIRECTEUR GÉRANT?

VOIX DU PEUPLE — TIẾNG-DÂN — ANNAM — HUẾ

DÉPOT LÉGAL INDOCHINE Nº [illegible]

DÉPOT LÉGAL INDOCHINE

SỐ 218 NĂM THỨ BA NGÀY 23 THÁNG 8 NĂM KỶ-TỴ TỨC NGÀY THỨ BẢY 28 SEPTEMBRE 1929 MỖI SỐ 5 XU

TIẾNG-DÂN

聲 LA VOIX DU PEUPLE 民

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

GIÁ BÁN

ĐÔNG-PHÁP		NGOẠI-QUỐC
Một năm	[illegible]	[illegible]
Sáu tháng	2,50	3,50
Ba tháng	1,50	2,00

Mua báo phải trả tiền trước. Thơ và mandat gởi cho M. TRẦN ĐÌNH-PHIÊN. — Ai đăng quảng cáo [illegible] tiệc riêng tìe thương nghị trước.

Chủ-nhiệm kiêm chủ-bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG

Quản-lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

Báo quán Đường Đông-Ba, Huế

Giây thép nói số [illegible]

Giây thép: TIẾNG-DÂN — Huế

Kẻ nghèo có chỗ giúp, kẻ đau có chỗ nuôi, ấy là hợp với nhân đạo.

VẤN-ĐỀ VỆ-SINH Ở CÁC SỞ ĐỒN-ĐIỀN

Mấy năm nay ở Đông-dương, phong-trào « khẩn đồn-điền » mỗi ngày mỗi thêm dữ-dội. Nói về phần riêng Trung-kỳ, ban đầu mấy tỉnh phía ngoài, nối theo ba tỉnh Lâm-viên, Darlac, Kontum; bây giờ thời về miền Quảng-bình, Quảng-trị. Trước thường thường chỉ nghe nói người Pháp; bây giờ, người nước ta xu hướng về mặt ấy mỗi ngày mỗi nhiều.

Muốn khẩn-điền, cần có tư-bản, mà cũng cần có nhân-công. Các nhà tư-bản phải mộ nhân-công ở đâu? Chính ở trong hương-thôn. Hiện nay nơi nhiều thì đôi ba ngàn, nơi ít thời năm bảy chục, số dân Trung-kỳ bỏ quê-hương xứ-sở đi làm thuê trong các sở đồn-điền kể đã có mấy vạn.

Nếu lấy cặp mắt trông xa để suy xét thế cuộc, thời ta có thể đoán trước rằng cái phong trào ngày nay đó sẽ gây thành một cuộc biến thiên trong chế-độ xã-hội ta không phải là nhỏ. Nhưng đó là về tương lai, ta không cần gấp bàn đến làm gì. Ta hãy xét hiện trạng để thử xem đã có những điều hại gì mà trông cho nhà có trách nhiệm tìm phương trừ khử.

Ở hương-thôn, từ ba bốn năm nay, nhân công một ngày một hiếm. Có nhiều cánh đồng, trước cày cấy tử tế, mà bây giờ đã thành ra đất hoang. Buổi trước, đến mùa cày, mùa gặt, có bao nhiêu công việc thời có đủ bấy nhiêu người làm; bây giờ, đến mùa cày, mùa gặt, đã có nhiều nơi thuê không ra người, không khác gì ở Nam-kỳ khi trước. Thóc gạo ở Trung-kỳ, tuy không bằng Nam Bắc-kỳ, song xưa nay, ngoài những năm mất mùa đặc-biệt, vẫn có đủ mà dùng. Nếu cái nạn ấy cứ mỗi ngày mỗi thêm, thời thóc gạo trong xứ chắc một ngày một thiếu. Như vậy chẳng phải một sự hại trong dân gian sao?

Xã-hội ta xưa nay vẫn nằm trong chế-độ « gia-tộc », mà người cha chính là cái then máy của chế-độ ấy. Từ khi trong dân-gian sinh ra cái nạn mộ dân, thì nhiều nhà cha phải xa con, vợ phải lìa chồng. Cái chế-độ « gia-tộc » bởi đó mà không khỏi lay chuyển. Chế-độ đã lay chuyển thời cái nền cương-thường của chế độ cũng không khỏi không suy đồi. Vẫn biết rằng chế-độ gia-tộc không phải được mười phần hoàn hảo; song nếu chưa đến được « chế-độ xã-hội », thời có chế độ gia-tộc còn hơn là bơ vơ trong cái cảnh trạng « không gia-đình, không quốc-gia ».

Đó là nói những mối hại ở trong hương-thôn. Nếu theo người dân mộ đến sở đồn-điền, thì còn thấy nhiều mối hại khác nữa.

Tôi không cần thuật lại những sự

, những điều

đó mấy lâu nay các báo nói đã nhiều rồi. Đã làm chiếc thân lao động, thì ở đồn-điền cũng như ở xưởng máy, ở xứ ta cũng như ở nước người, nơi ít, nơi nhiều, phải chịu những nỗi đắng cay là lẽ tất nhiên, ta chẳng cần phải giải lời làm chi.

Ta hãy xét xem lao dân ta ở đồn điền có những sự hại gì là đặc-biệt.

Khi bỏ quê-hương mà mộ đến đồn-điền, người lao-dân ta chỉ mong một điều sẽ được nhiều tiền, một ngày công, nơi thời được ba bốn hào, nơi thời được năm sáu hào, cuối năm ăn uống phần riêng mình rồi chắc còn thừa được bạc chục, bạc trăm để gởi về cho vợ con. Nhưng ngờ đâu phần thì cơm gạo đắt, phần thì bị cái lối « cho vay tiền trước » của mấy chú cai, mà rút cục lại chỉ được đủ sống cho phần riêng mình là may. Nếu phỏng còn thừa được ít nhiều, thì trong một trăm người trên 90 người đã vì cái cảnh xa cửa xa nhà mà say mê với cờ bạc. Kết quả thì tạo thành cho xã-hội một hạng người « đứt rễ », mất lương tâm, không luân-lý.

Nhưng cái hại tinh thần vừa nói đó, cũng như các mối hại ở hương thôn đã kể ở trên tuy nguy thiệt, nhưng chỉ nguy cho phần riêng mỗi người, trong một thời gian hữu hạn. Cái mối hại tôi sẽ nói sau nầy mới là hại đến cả chủng-tộc, không phải chỉ trong lúc bây giờ mà lại ăn sâu đến mấy mươi đời về sau nữa.

Các đồn-điền đều ở về miền ngược, thủy-thổ lam-chướng, gia dĩ ăn uống cực khổ, nhà ở sơ sài, làm nhiều nghỉ ít, trong huống thế nào ai chưa biết thì cũng đã nghe nói rồi. Đến làm thuê đó chưa được đôi ba tháng, thì xanh xao vàng vọt; nếu may mang được thân về lại quê-hương, thì khí-huyết ấy đem truyền sang cho con cháu chẳng phải một sự nguy-hiểm đời-đời cho chủng-tộc sao? Còn những kẻ bị nhọc khổ đau ốm, bỏ mạng mà không về được thì không kể.

Cái mối hại ấy tuy nguy hiểm hơn mà cũng dễ đề phòng hơn là mấy mối hại đã kể ở trên. Vẫn biết nhà-nước đã có thi-hành thể-lệ vệ-sinh về việc mộ dân. Nhưng thể-lệ và thực hành khác nhau xa lắm. Vả chăng, đó là chỉ nói về việc mộ dân, nghĩa là từ khi ở nhà-quê ra đi cho đến khi đến đồn-điền. Tại đồn-điền thì qui-chế vệ-sinh ra thế nào? Hiện nay, trừ những đồn-điền lớn mới có một hai thầy khán-hộ, còn bao nhiêu thời không có ai chuyên-môn xem nom về việc ấy. Nói rằng ở các đồn-điền lớn thường mỗi tháng hoặc hai lần, hoặc bốn lần, còn có thầy-thuốc nhà-nước đến khám. Nhưng khám trong khoảng một vài giờ một số trăm ngàn người thì làm cách gì cho vẹn toàn được? Nói tóm thì chỉ có cách bó-buộc các sở đồn-điền phải có thầy-thuốc riêng, có nhà-thương riêng, mới giải-quyết được vấn-đề vệ-sinh ở đồn-điền ấy.

T. K.

VẬN-VĂN

Bài văn vợ tế chồng

Bài này là của một người đàn bà tế chồng bị chết trong vụ đò đắm ở Đông-cam (Bình-định), mà bản báo đã có bài tường thuật trong số báo vừa qua.

Hỡi ôi! Gió mưa mù mịt, cồn biển mênh mông, cuộc trăm năm răng rứa bây giờ, chìm chìm nổi nổi, tình đôi lứa nghĩ thôi quá ngán, có có không không.

Nhớ linh xưa: Con giòng của giống, nết nhậm tính thông, thơ ngây sớm cách song thân, thân phận đã đành đơn bạc. Khôn lớn nhờ tay đích mẫu, lứa đôi loan định chỉ hồng. Giữ dạ cung làm khách đồng sàng, anh vẫn đáng khen tiếng quí; vâng mệnh mẹ làm dâu nam đáng, em đây xin trọn chữ tùng. Yêm niềm gối gấm màng thêu, sớm bày điềm rắn, (1) dìu dặp khúc đờn giọng hát, đẹp dạ cởi rồng. Một nhà gánh vác em lo, hương lửa ba sinh, yếu đuối xót xa thân bồ liễu; ngàn dặm xa xuôi anh đến, tỉnh say đôi chén, dặn dò xin trọn ước non sông. Bốn năm nay là mấy, khi tin điện khi thơ hồng, viếng mẹ thăm con, bàn bịu một phong tâm sự; hăm chín tuổi đến đây, lúc trông trăng, lúc gởi gió, nhớ chồng nuôi trẻ, giữ dìn chút nghĩa thỉ chung. Những ước cuộc năm năm dần thủy xong rồi, đất lan tử lui chưn, lưng cạn chén quỳnh nơi phụng trướng; nào hay ngày hăm mươi tám sơ thu mời đó, đò âm dương rước khách, mơ màng giấc mộng chốn long cung!

Ôi thôi thôi! ngọc chìm đá nát, khói tỏa mây lồng, đất khách xót xa tiếng nhạn, trời thu bay bổng cánh hồng. Linh đinh chiếc bách giữa giòng, bèo bọt riêng than phận thiếp; dồi dập thuyền tình dưới sóng, nổi chìm không xiết thân chàng. Cảm thương thay tâm chín ngày rầy, việc tang sự nhờ ơn bậu bạn. Phải chi gần một hai năm nữa có nam nhi nối nghiệp tổ tông. Huyện Phong điền một giải bãi dài, hồn du tử cánh buồm nam bắc; đò Qui-hậu mấy đằng đá vách, sông Đà-giang ngọn nước tây đông. Trăm năm nghĩa cũ một tấm tình chung, ngàn ngùi cái duyên tiện thiếp, Phụ phàng chi lắm Hóa công, đường xa xuôi biết tính làm sao, đức ruột với vài hàng điện tín; tình ân ái kể sao cho xiết, cắn răng đành bỏ một chữ đồng, than dài thở vắn, sắp đối hương xông. Tạ anh em gởi lại mộ phần, nơi lữ thứ hết lòng coi ngó; lạy linh sáng lui về quê quán, hồn vọng phu mỗi mắt xa trông.

Thương thay! xin hưởng!

(1) điềm rắn là sinh con gái.

CHUYỆN VUI

GẦN THƠM XA THÚI

(親香避臭)

Phía Bắc núi Hoàng-sơn, cách ải chừng vài giặm, có một cái quán. Nhà tranh vách trúc, chỉ có bạn hàng buôn gánh qua lại vào nghỉ. Thường khách hay nghỉ đêm đó, đặng sáng ngày qua ải cho sớm. Một buổi chiều nọ, có hai mụ buôn gánh kế tiếp vào nghỉ. Một mụ bán mắm, một mụ bán hương. Nhưng trong quán chỉ có một cái giường tre. Mụ bán mắm tới trước, xuất một quan tiền thuê ngay cái giường đó. Mụ bán hương tới sau, vì không có giường thuê, nên trải chiếu dưới đất mà nằm. Đêm đã khuya, có người dở rèm bước vào. Người chủ quán thắp đèn xem, thì thấy một cậu thiếu niên độ 14, 15 tuổi, trạng mạo đoan chính sạch sẽ, ra bộ con nhà có học; người ấy vì đi lỡ tối, nên vào quán thuê một cái giường để ngủ. Người chủ bảo rằng: « Rủi quá! nhà tôi chỉ có một cái giường, nhưng đã có người thuê trước rồi. Thôi cậu hãy trải chiếu nằm tạm trên đất vậy. »

Trong lúc chủ khách nói chuyện, mụ bán mắm còn thức, ngồi giậy mở mắt xem, thấy cậu kia là người khách tử tế, có bụng kiêng nể, cười mà bảo rằng: « Giường nầy cũng rộng, nằm được một người nữa. Tôi đã thuê cái [illegible] nằm tạm cũng được, cậu không phải trả tiền nữa ». Cậu ta hỏi thăm nghề nghiệp mụ ấy, biết là làm nghề bán mắm, ghé bên giường nghe mùi hôi thúi không chịu được, bèn lấy lời tử tế mà từ. Câu lại thấy bức chiếu dưới đất cũng có một người đàn bà, hỏi người chủ quán, thì biết là mụ bán hương. Cậu ta cười mà bảo người chủ rằng: « Cho tôi một bức chiếu để tôi trải lên đất mà nằm; thà nằm đất mà gần mùi hương thơm, chớ không muốn nằm giường cao mà nghe mùi mắm thúi ». Nói rồi, trải chiếu dưới đất mà nằm. Sáng ngày, qua ải, thuật lại câu chuyện như trên mà ngâm câu tứ-tuyệt:

Gần hương nằm đất cũng thơm tinh,
Chăn nổi giường cao ngửi thử tanh.
Hàng mắm trên đời nhiều lắm nhỉ!
Khéo làm hôi cả bọn đầu xanh!

S. S.

THẾ GIỚI THỜI ĐÀM

PHONG TRÀO PHA-XÍT

(Tiếp theo)

Ở *Lỗ mã ni*, mới hồi tháng sáu năm nay, cũng có xảy ra một cuộc âm-động pha-xít. Trước kia nước Lỗ-ma-ni ở dưới quyền độc-tài của phái Bratiano. Năm ngoái, đảng Nông-dân đánh đổ được chính-phủ pha-xít của Bratiano; lãnh tụ Nông dân là Maniu lên tổ chức Nội-các. Nhân-dân thấy mấy chữ Nông-dân đẹp đẽ kia, ai cũng mừng thầm rằng tiết hạn đã qua, mà thiên-khi sẽ thanh lảng đầm ấm. Chẳng ngờ, người ta thường « đổi ý-kiến như thay áo », ông Maniu mới mở miệng « hứa » này « hứa » nọ với nhân dân đó mà nay lại hành-động trái bản với bản chỉ của đảng Nông-dân. Không nói đến những hàng trăm chính-trị-phạm bị giam bởi Bratiano, nay vẫn không khôi-phục quyền tự do lại được; mà đến những đạo sắc-lệnh, hình luật tàn khốc do Bratiano sáng chế ra, ông Maniu đều nhận làm di sản cả. Lỗ-ma-ni từ chiến hậu phải điều đình nhưng trái khoản rất lớn cùng các nhà tài-phiệt Anh, Pháp; vì thế mà chủ quyền của chính-phủ bị hạn chế trăm bề. Ông Maniu nào có tài năng trác việt hơn ai mà giám tỏ thái độ không « tương đương với tình thế ». Ông phải hành động theo ý-chỉ của các nước trái quyền; tuy vậy ông còn bị cái hoài bão quá khứ nó dùng dằng đôi ti. Các nhà tài-phiệt đối với thái-độ rụt rè ấy họ không thể dung lượng được, họ bèn đồ-mưu sao cho chính quyền vào tay đảng pha-xít. Vì thế mà cuộc âm-động pha xít phát-sinh. Cuộc âm động này do đại-tá Auguste Stoica, quản-tá Zambru và trung-úy Beorgesco, chủ-trương. Đến cuối tháng Juin, họ định ha-thủ song bị phát lộ, các nhà chủ động bị bắt giam.

* * *

Lại còn nhiều nước trên danh hiệu thì nào cọng-hòa, nào dân chủ mà kỳ-thực thì ở dưới quyền-lực pha-xít cả.

Ở *Ba-lan* từ khi chính thể cọng hòa thành lập (1919) đến nay, chính quyền trên thực tế đều thu tập vào trong tay tướng lĩnh Pilsudski; ta xem chỉ trong 9 năm mà số người bị xử tử có đến 952 người thì đủ biết cái chân tướng của chính thể hiện hành ra thế nào.

Ở nước *Lập đào Uyên*, thủ tướng là Valdemaras thi-hành chính-sách rất hà khắc, thực không khác gì một ông Mussolini thứ hai vậy. Các phái phản-đối bị ngược-đãi, các đoàn thể tổ ý không tán thành chính kiến ông đều bị giải-tán. Vì vậy thường xảy ra những cuộc mưu hại thủ tướng, bộ-trưởng luôn.

Ấy vậy, Âu-châu xưa nay là cái sào-huyệt của chủ nghĩa dân chủ mà nay phong trào pha-xít đã lan gần khắp nơi. Pha-xít! Pha-xít, hai chữ pha xít bao giờ mới thành ra danh hiệu dĩ vãng được?

H. D.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

CHUYỆN-VUI, 0$09.

VẬN-VĂN quyển nhất, 0$08 và quyển nhì 0$12.

Những chuyện-vui và vận-văn này đều trích trong báo Tiếng-dân.

Ai muốn mua xin hỏi tại Bản-báo và các nhà đại-lý của Bản-báo.

Tiếng-dân

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

BIÊN BẢN HỘI ĐỒNG THƯỜNG-NIÊN NĂM 1929 VIỆN NHÂN DÂN ĐẠI BIỂU TRUNG KỲ

(Tiếp theo)

2) Trả lời bài yêu cầu của ông Ng-doãn-Nguyên.

Quan Đại-diện nói: Một là ông xin làm nhà bưu điện ở Sông-long-Sông, để sẽ tư sở Bưu chính xét rồi trả lời.

Hai là xin họp 3 trường sơ học ở 9 làng phủ Hòa-Đa làm 1 trường kiêm bị, điều ấy chính phủ sẽ xét mà thi hành.

3) Trả lời bài yêu cầu của ông Lê-văn-Đôn.

Quan Đại-diện nói: ông xin lập máy nước ở Quảng-trị, song muốn lập máy nước thì phải lập cả máy điện, phí tổn nhiều mà tỉnh Quảng-trị là tỉnh nhỏ, vậy phải đợi ít lâu nữa làm xong các tỉnh lớn rồi sẽ đến tỉnh Quảng-trị.

4) Trả lời bài yêu cầu của ông Lê-hữu-Như, Đặng-văn-Bính, Ng-doãn-Nguyên và Ngô-xuân-Cảnh.

Quan Đại-diện nói: Các ông xin tư ích chỉ để dùng làm việc công trong làng, chính phủ đã trả lời hôm trước, vậy sẽ thông tư cho các quan địa-phương tuân hành.

5) Trả lời bài yêu cầu của ông Đặng-cao-Hối:

Quan Đại-diện nói ông xin lập lệ trừng phạt những tài xế ô-tô có lỗi, điều ấy chính phủ đã lưu ý đến, năm 1913 đã có đạo nghị-định, song chưa được hoàn toàn, nên hiện nay đương dự thảo một bản nghị định mới, khi nào xong sẽ đưa cho viện xem lại.

Ông Trần-Bá-Vinh nói: Xin buộc mọi người tài xế phải lĩnh một quyển tiểu sách, người chủ có quyền cho nối vào quyển ấy và kể rõ tiền lương, ngày dùng làm việc cùng những khi có hư hỏng đồ dùng. Tiểu sách ấy người chủ thuê lấy để phòng sự trốn tránh.

Quan Đại diện nói: Lời ông nói phải để Chính-phủ xét rồi sẽ đem thi hành.

6) Trả lời bài yêu cầu của ông Ng-văn-Tùng về việc cấp giấy phép chạy xe camion được mau hơn trước. Quan Đại diện nói chính phủ sẽ tư cho sở lục lộ làm mau, hiện giờ mỗi giấy phép chỉ trong 1 năm là xong để cấp cho chủ xe.

7) Trả lời bài yêu cầu của các ông Nghị-viên Thanh-hóa.

Quan Đại diện nói: Các ông xin ngân sách tỉnh thêm 5.000$ vào khoản sửa đê Thanh-hóa, lời

BẢN BÁO KHẢI SỰ

Bản báo từ khi ra đời đến nay hễ tiếp được thư các ngài gởi về mua báo thì liền gởi báo hầu các ngài, rồi các ngài lục tục gởi tiền về cho, cũng chẳng muộn gì, song cũng có ngài để chậm trễ quá, (như hạn năm ngoái mà nay chưa trả thì có thiệt hại cho bản báo nhiều lắm, vậy xin các ngài mau mau gởi về cho. Nhân tiện xin nhắc các ngài mua thêm hạn về năm thứ hai, cũng gởi về cho luôn.

Các ngài có gởi thư, mandat trả tiền báo hoặc đổi chỗ ở (đổi chỗ ở xin gởi 0$20) thì xin đề tên họ cho rõ ràng, để tránh sự lầm lạc.

TIẾNG-DÂN

https://tieulun.hopto.org

ANNAM LỊCH SỰ
HÃY NÊN
HÚT THUỐC LÁ JOB

yêu cầu rất thiết thực, sẽ được chính phủ chuẩn y, song xin các ông biết rằng số tiền khác. Mới cách 4 ngày đây, chính phủ cấp cho Thanh-hóa 25.000$ để tu bổ một quảng đường đê vỡ vì trận bão lụt vừa qua.

7) Trả lời bài yêu cầu của ông Trần - bá - Vinh và ông Lê nguyên-Phong.

Quan Đại - diện nói : Các ông xin chánh phủ cho dân biết những sách cùng báo đã có nghị định cấm, đều ấy cũng phải, để nay mai mở cho các hạt một tờ tuần báo thì sẽ in vào, nhân dân đều biết được hết.

8) Trả lời bài yêu cầu của ông Nguyễn - văn - Tài.

Quan Đại-diện nói: Ông xin lập một cái giếng ở làng, đều ấy tây trong làng muốn uống nước trong thì cứ việc làm.

10) Trả lời bài yêu cầu của các ông Nghị viên Bình - Định.

Quan Đại - diện nói : Các ông xin đào sông dẫn thủy nhập điền, yêu cầu rất chánh đáng, song xin các ông biết cho rằng: Địa thế tỉnh Bình - Định không thể lập được nông giang.

Ông Đặng-cao-Hối nói: Địa thế lập được hay không, chúng tôi không biết, chúng tôi chỉ biết tỉnh Bình - Định đất rộng dân nhiều thường bị tai hạn, thì chúng tôi cứ cái chính - phủ lưu ý đến việc dẫn thủy cho dân được nhờ mà thôi.

Quan Đại - diện nói: Vẫn biết thế, nhưng sở lục lộ xét hai lần, không thể lấy nước ở sông Mã mà đem lên tưới ruộng được.

11) Trả lời bài yêu cầu của ông Nguyễn-văn-Tố.

Quan Đại diện nói : ông xin cho dân làm muối và mở chợ để chính phủ sẽ ra quan Địa - Phương xét xem có tiện sẽ làm.

12) Trả lời bài yêu cầu của ông Đỗ-Khuyến.

Quan Đại diện nói : ông xin sửa đổi lệ tính giấy căn cước cho tiện dân. Đều ấy chính phủ cũng đương tìm cách sửa đổi lại, cho dân đỡ sự phiền phí.

13) Trả lời bài yêu cầu của ông Nguyễn hữu Tường.

Quan Đại diện nói : ông xin hạch lựa những người ứng cử chính phó tổng, đều ấy quan hệ, nếu viện có biểu đồng tình thì làm thành hai bài thỉnh cầu chung, để chính phủ xét.

Quan kiểm sát nói : Đều ấy khó thi-hành, vì chánh-phó-tổng là dân bầu cử, không thể lại đem thi hạch mà tuyển được.

Trả lời bài yêu cầu của ông Ng-Trác và ông Trần-bá-Vinh.

Quan Đại-diện nói : Các ông đặt lệ hạch quan lại làm 3 lần, một lần lên phủ huyện, một lần lên bực đường quan và 1 lần lên thủ hiến.

Đều ấy cũng quan hệ lắm, nếu viện có có ưng yêu cầu như thế thì về nhà các ông nên khảo cứu rồi sẽ làm một bài thỉnh cầu chung, nếu hạch một lần từ bạn thừa phải qua hạng quan viên hạng chính thì phải hơn.

Nhưng đều thuộc về ích lợi từng hạt, các ông nên bàn với các quan Công sứ thì tiện hơn.

Ông Nghị trưởng nói : Như vậy thì chính phủ trước hết, nên tư cho các quan Công sứ và quan tỉnh sẵn lòng tiếp các ông Đại-biểu, thì các ông ấy mới thường lui tới để bàn chuyện lợi hại dân gian, vì cũng có ông muốn thế mà ngại sự khó khăn tiếp kiến, làm mất thể diện chăng ?

Quan Đại diện nói : sẽ trình quan Khâm thông tư cho các quan địa phương biết.

Quan Kiểm-sát nói : Các ông có dẫn sát các quan địa - phương để nói về việc công ích cho dân thì được, chớ nói việc cá nhân hay việc riêng mình thì các quan không tiếp.

Ông Nghị trưởng nói với toàn viện rằng : Các ngài nên vì việc lợi hại chung một tỉnh hoặc một địa hạt mà đến nói với các quan địa phương. Nếu có ông nào đến thỉnh cầu việc riêng gì thì tức là mất thể diện cho cả toàn viện đó vậy. Toàn viện đều biểu đồng tình.

Quan Đại-diện tiếp trả lời về các vấn đề thỉnh cầu chung về cả viện:

Về thuế bách phân chi nhị (Ad valorem) thì quan Đại diện nói : việc ấy từ bên thuộc địa bộ thượng thư vâng chỉ dụ quan Giám quốc định ra chớ chính - phủ bản xứ không có quyền. Song mục - đích thuế nầy là cốt đánh các hoa sản xứ ít nhiều cốt để những người chịu thuế xuất cảng nhập cảng không chỉ trích và ganh tỉ mà thôi, hiện các phòng thương mại canh nông đâu đâu cũng đều kháng nghị về ngạch thuế ấy, vậy chính - phủ sẽ đem lời yêu cầu của viện lên quan Toàn quyền xét.

Về việc bắc buộc dân gian dùng cân, đo, lường theo chế-độ nước Pháp thì sẽ cùng Nam triều thương lượng mà thi-hành.

Về thuế môn bài thì chính - phủ sẽ xét lại những đều chính phủ xin sửa đổi mà đệ lên chính - phủ Đông-Pháp xét định.

11 giờ, Hội đồng giải tán.

Ngày 26 Aout 1929 (Buổi chiều)

Đúng 4 giờ, các Đại biểu đều tề tựu tại phòng giấy quan Đồng - lý Tòa-khâm.

Quan Khâm-sứ, các cụ Cơ - mật cùng các quan Thủ-biến các sở, các quan Tây Nam lần lượt đều tới. Lại có chừng 15 người tây nam đến dự thính.

Quan Khâm-sứ tuyên bố mấy lời bế mạc, đại khái ngài cảm ơn các ông Đại-biểu làm việc kỳ nầy thực đã tỏ lòng hợp tác cùng hai chính-phủ Bảo-hộ và Nam - triều, mà mong các ông đều ra ứng cử và đều được trúng cử khóa sau, để trong viện đủ người quen biết công việc thì hay lắm.

Ngài nói xong thì ông Nghị - trưởng tỏ lời cám ơn và nói thêm rằng : Nay hai bên chính- phủ và dân viện đã hiểu biết nhau, thì có thể trông vào sự thực hành được. Vậy xin thay mặt đồng viện mà cố sức yêu cầu chính-phủ đem thực-hành hết thảy các đều thỉnh cầu của toàn viện từ 4 năm nay, nhất là xin nhắc lại một đều thỉnh cầu cần thiết đã nói trong bài diễn văn khai hội mà chưa thấy chính - phủ trả lời thế nào, tức là đều thỉnh cầu xin lập lại Huế một trường trung-học tư tài vậy. Lập trường ấy tức là cái tang chứng to cho nhân dân biết rằng: Tăng thuế đinh thuế điền là cũng để dụng một phần vào việc khai hóa vậy.

Quan Khâm - sứ trả lời rằng : Chính-phủ hiện đã dự trù lập trường Trung học tư tài ở Huế, quan Toàn quyền đã hứa sẽ tặng cho Trung-kỳ một cái quà to đến 200.000$ trích ở Ngân-sách Đông-pháp, chớ không tốn đến ngân - sách Trung - kỳ đồng nào, thế là đã thực hành lời thỉnh cầu của viện đó.

Đoạn ngài mời các quan cùng các ông Dân biểu sang phòng tiếp khách Tòa Khâm cùng dự tiệc trà.

Đúng 5 giờ, Hội đồng giải tán.

Ngày 25, chủ nhật, Hội đồng nghỉ làm việc viện.

(*HẾT*)

Sao không biết mình là dại ?

Tại đường Gia - long gần tiệm Văn-hóa có hai phố quảy số của Hoa-kiều. Trong phố nào cũng nhiều đồ : đồ-đồng, đồng hồ, tranh, v. v. . . Ngày đêm kẻ vào người ra không khi nào ngớt : đàn bà, đàn ông, người giàu người nghèo, tóm lại là đủ các hạng người. Một đều lạ nhất là không thấy một người Hoa-kiều nào đến chơi cả, có lẽ Hoa-kiều người ta khôn, biết như thế là cái thủ-đoạn xảo quyệt của vài chủ Hoa-kiều dùng mà bán mất đồ, nên không chịu sát trí. Còn người mình thì . . . . . chỉ cầu may, may mà đúng thì đồ đáng giá 1$00 mà chỉ mua có 0$10, chớ không nghĩ đến rằng dầu mình có đúng một vật đáng giá 5, 6$00 là mình cũng chỉ lấy của đồng-bào mình chớ không mó được một xu nhỏ của mấy tên Hoa-kiều đó. (Chung quanh bàn quảy có nhiều số, đúng thì chỉ đúng có một số chớ không khi nào đúng hai số được, tiền đặt mấy số kia thì chủ Hoa-kiều quơ, thế là nó chỉ lấy tiền ăn đó mà mua một vật gì để đưa lại cho một người trúng thôi, nó còn lời nhiều lắm.) Như thế có phải là dại dột không ?

Buồn thật, những đều dại như thế mấy thì người mình đua nhau mà làm.

Cười dời

NGHỆ-AN

(YÊN-LÝ)

Cái nạn ô-tô

Hôm 13 tháng 8 Annam, ký giả đi xe lửa Vinh ra Yên-lý, rồi đi ô-tô của Nguyễn-công-Mậu lên Phủ-quí, đi đến cột số 2 (chỗ này đường thẳng mà hẹp) thì gặp xe của Đàm-xuân-Tài ở Phủ-quí xuống. 2 cái đụng nhau, hành khách trong xe thúc nhau rất là dử dội : 3 người ngồi trước đều cụng đầu vào mặt kính bị thương, trong 22 người ngồi sau có 1 người đàn bà bị thúc phải bức gỗ, đưa xuống một chốc thì chết ; 2 cái ô-tô bị hư hỏng một ít. Duy 2 người sốp phơ đều không việc gì. Khi ấy ký giả vội đi xe khác, lên cho kịp chợ, sau về nghe nói có quan Phủ-diễn ra khám, giạy bồi tiền cho người đàn bà ấy. Còn 2 chủ xe không biết điều đình với nhau thế nào. Con đường ấy đến phiên chợ Hiếu thường có 9, 10 cái ô-tô qua lại, trong xe lỉ ra cũng 25 người trở lên, mà lại sốp phơ không chịu cẩn thận, thường hễ đến chỗ gặp nhau, không hãm máy mà cứ đi liều, thật là một sự nguy hiểm.

Khách trong xe lai cảo

HÀ-TĨNH

(ĐỨC-THỌ)

Tin cụ Lê-v-Huân

Tin cụ Lê-văn-Huân bị bắt đã đăng trong số báo 216 ra ngày 21 Septembre. Cụ bị giam lại lao Hà-tĩnh. Bữa nay cụ đã chết trong lao.

. . . Thương thay.

(FAIFO)

Bán vở học mà cũng có độc quyền sao ?

Sự học hành càng ngày càng khó đã cam, đến nỗi sự mua sắm vở cũng bó buộc, mới là một việc lạ ! Ngày tựu trường (16-9-29) ở Faifoo, học trò vừa vào lớp thì quan Đốc và mấy thầy bảo phải mua vở trên bìa có đóng dấu hiệu Hoàng đắc Vinh, Bazar Hồng lạc ở Faifoo, mới được. Vì thế mà nhiều cậu học trò nhà có bán giấy, mực, bút, viết, song cũng phải xin tiền cha mẹ mà đến tiệm Hoàng đắt Vinh mua vở, vì nếu dùng vở hiệu khác thì vở sẽ bị xé mà có lẽ không được học nữa. Thương thay cho học trò nghèo muốn tiện, mua 1 xấp giấy, đóng đôi ba quyển vở, nay bị bó buộc như thế, lấy tiền đâu mà mua nổi vở hiệu Hoàng đắc Vinh, vì mỗi quyển vở 20-25 tờ giấy mà giá đến 0$13.

Một đều bó buộc rất lạ như thế, có lẽ hiệu Hoàng-đắc-Vinh nầy có giấy nhà nước cho bán độc quyền thứ vở ấy sao ? có lẽ quan Đốc cùng các thầy có tính riêng gì với hiệu ấy sao ? Thế có khổ cho học trò nghèo không ?

Một người biết chuyện

QUẢNG-NAM

(TAM-KỲ)

Lý trưởng đánh thuế dừa mô hồ

Cách một tháng nay lý trưởng làng An-hòa, Tổng An-hòa, Phủ Tam-kỳ, nhóm dân chúng lại, nói rằng : Mời tiếp trát quan sức về bắt dân nộp thuế huê lợi dừa.

Dân chúng tôi đến nhà lý trưởng xem trát, thấy trát sao lại thì là trát thực sức. Trong trát đại để nói quan biểu hương lý phải thân hành mà thâu thuế, chớ không nói bao nhiêu dừa phải nộp bao nhiêu tiền, hay mỗi cây phải nộp bao nhiêu, hay là tính theo mẫu sào thì bao nhiêu, thật là mô hồ. Vì thế có người nộp, người không, kẻ ít, kẻ nhiều không phân minh gì cả.

Chánh-phủ đã định một thứ thuế gì thì chắc là minh bạch, có định hạn, mà đã tuyên bố cho dân đều biết chớ có đâu mô hồ như vậy ?

Dân làng An-hòa

(QUẾ-SƠN)

Trong một số báo trước đã có đăng tin mấy ông Nguyễn-Hoè, Đỗ Phiên, Trần-Diệu và Đỗ-Quang bị xét nhà và bắt giam tại Tỉnh. Nay được tin rằng ba ông Nguyễn-Hoè, Đỗ Phiên và Trần-Diệu được tha về hôm 12 tháng 8 ta.

(ĐẠI-LỘC)

Một cái án mạng vì tình

Ở làng An-thạnh tổng Đức-hòa-thượng, ngày 23 tháng 7 Annam có xảy ra một vụ đập chết người :

Nguyên Thực là người làng An-thạnh nguyên có đi nói thị Thừa làng Phương-trạch (người con gái nầy hay đi hát đã gạo) cho tên Chán ruột (Chán kêu bằng chú) là Ng-Lươm. Nói đã xong rồi, ngày 23 nầy thị-Thừa, vì cớ gì không rõ, đem lễ tới nhà Thực trả lại. Khi đó trời tối về không được, nên thị-Thừa ở lại. Trong đêm thị-Thừa ở đó có tên Sất (là người trước có nói chơi bời gì với thị-Thừa), nhơn đi làm ăn ở ngoài về, nghe nói thị-Thừa ở lại tại nhà Thực, tới ngồ kêu chửi; Thực và Lươm ra hỏi, bị tên Sất đánh. Thực rủi bị một đúi quá mạnh vào đầu, té ngửa, bất tỉnh nhân sự. Bà con y đem đi nhà thương An-Điềm. Thầy thuốc cứu không được, khiến chở về làng sở tại báo quan Huyện đến khám. Cách một ngày thời Thực chết. Tên thủ-phạm nay đã bị bắt giam tại nha đề tra xét.

Sông tình cũng gớm ghê thật, làm cho Thực là người vô can, phải lìa tánh mạng cho ngọn cây ác nghiệt kia !

T. T. lai cảo

SÁCH TẶNG

Bản báo mới tiếp được quyển : KIẾP PHONG-TRẦN của ông Hoàng-đình-Phụng, xuất bản : tại Hanoi giá 0$18. Xin cảm ơn tác giả.

T. D.

CHẠY ĐI ĐÂU ?

Mua dầu Khuynh-Diệp

HẠO HIỆP NỮ HIỆP

(PHÚC - NHI - MA - TƯ TRINH - THÁM - ÁN)

Dịch - giả : XÀ-TÚC-TỬ

Số 46

CHƯƠNG THỨ CHÍN

Quới trạng của ông PHÚC-NHI MA-TƯ

(Tiếp theo)

Nguyên bạn ta đã định đến bốn giờ chiều, bạn ta đổi kiểu trang làm Nam tước TÔ-TRẠCH, còn HẢI-ĐỨC thì mạo xưng là LỆ-CÁCH nữ-tử. Mang bức thư trước tới nơi trường « thử trồng hoa quả » đó, ngồi nơi đình « Hương thảo » mà chực sẵn, đợi thằng Ân-Cần đưa ám hiệu đến biết rằng nữ hiệp đã lại, thì bèn cùng nàng nữ hiệp mà tiếp hiệp. Sau khi mời ngồi yên rồi, HẢI ĐỨC trước hỏi cái duyên cớ mang ơn ngày trước thế nào, rồi thừa cơ nói thực tên họ mình và đem những khổ tâm lâu nay thế nào thế nào, nói lại cho nàng nữ hiệp đó nghe cho rõ ràng. Tự nhiên bao nhiêu nhành nhóc đều cái sạch cả, đến lúc bấy giờ thì tất nhiên cái cô quan phải về chủ cũ. Còn về phần Ân Cần thì bạn ta bảo như thám được thực tế, thì về sớm, đặng bảo nó giả trang làm một người con nhà sang 王孫子弟 mà bảo THẰNG-ÂN đổi trang làm hình dáng một người Bảo-mẫu, đem thằng Ân-Cần đi chơi nơi trường « Thí nghiệm trồng cây, » lại nơi « Thí nghiệm trồng bông Trung-Hoa » là một nơi ai ra vào cũng phải qua đó, ngồi đã mà chực, hễ thấy nàng nữ hiệp đến, thì Ân-Cần theo đường tắt phía trong chạy lại nơi Hương Thảo Đình, giả, đã sửa chưn tê một cái, nằm trên đia mà khóc rầm lên ; khi đó thì mụ Bảo-mẫu đã lại đỡ giậy mà đem nó về, như vậy thì dầu nàng nữ hiệp đó có tình cảnh đến thế nào, cũng không tưởng đến thằng bé con không can thiệp nầy, tức là thằng bé con trong hai ngày, nay đi bán bảo mà vào nơi lao lung đặng truyền báo tin tức. Bạn ta mà hay được nữ hiệp ấy lại thì có thể sắp đặt chuẩn bị trước, bằng như đợi đến ba giờ đồng hồ mà không được thực trạng nữ hiệp đó hôm nay thế nào, thì lại bảo Ân-Cần cứ mang bảo đi bán dao, tới nơi trường Thí-thực-hoa-mộc đó mà rao bán ; nếu như gặp người nữ chủ mặt lưới đó, thì lại nơi Hương thảo đình, bạn ta sẽ dùng cách mà tiếp hiệp, đặng dò xét cái đề uẩn của nàng. Còn ta thì giả là một người coi vườn (園丁) ở trong vườn ấy, dạo quanh bốn phía tây cơ mà tiếp ứng, để giúp đỡ công chuyện cho thằng Ân Cần khi nó không đủ sức. Chỉ lưu một chiếc Bá tước ở nhà, không đi tới nơi vườn đó, sợ « lòi mối ra. Bạn ta lại cấp cho Bá tước một bộ « Tây thần võ thuyết điển » mang vào nơi đình mà chỉ về cách dùng thế nào thế nào, đặng ở nhà yên lặng mà chờ nghe tin tức, và cùng LỆ-CÁCH nữ tử thỉnh thoảng thông tin tức với nhau đặng hỏi thăm Nam tước có ra ngoài nghe tin tức gì không ?

Sắp đặt đâu đó, đều thỏa đáng cả, lại bảo người đi mua sắm cho Ân-Cần một bộ đồ mặc tốt đẹp theo kiểu thời trang, đặng lúc về nó bận (giả trang qui công tử !) các việc chỉnh tề xong xã, định vào phòng dùng cơm trưa, thì thấy Ân-Cần đã chạy về, thẳng tới nơi bạn ta ngồi, bỏ cái tài vải xuống đất một cái, tay mặt cầm cái mủ vừa quạt vừa nói : Thôi, không thong thả mà nói chuyện thượng ; tôi xin cáo cho các ngài biết rằng nàng nữ hiệp đó đã bị tôi tra xét rõ ràng ở đây rồi ! Nguyên Ước-Hàn hai chữ, chính là họ mẹ của nàng. Bạn ta mới nghe câu ấy, xông lông mày lên, bước tới vài bước hỏi Ân-Cần rằng : Mầy đã biết đến họ mẹ của nàng, còn họ chồng nàng mầy có biết không ?

Ân Cần bị bạn ta hỏi thình lình câu ấy, lại thấy đối phó một cách quái lạ, chừng hửng một hồi, không biết câu gì mà trả lời : nghĩ một dây lâu mới trực nhớ mà nói to lên rằng :

Họ của chồng nàng, tôi đã cáo với tiên sinh rồi kia mà, sao bữa nay tiên sinh lại hỏi nữa ?

Bạn ta nói : theo như ý mầy thì chỗ ở của nàng ấy cũng không cần hỏi lại sao ?

Ân-Cần trả lời một cách khẳng khái rằng : làm gì mà khiêu khê thế ?

Bạn ta vừa cười vừa vỗ trên vai Ân Cần mà nói :

Được, tối lắm, mầy cứ đem những đều khẩn yếu mà thuật lại cho vắn tắt rõ ràng là xong, nói rồi xoay mình lại lấy điếu hút thuốc. Nàng HẢI-ĐỨC thấy thằng Ân-Cần mặt đầy những mồ hôi, tay cầm mủ mà quạt luôn không ngừng, xem bộ dữ thường ; bèn bảo người nữ bộc mình lấy nước đá cho nó uống và bảo nó trời còn đương sớm, lại đứng một bên cái quạt điện hứng mát một chốc, cũng không chậm trễ gì.

Ân-Cần nghe vâng lời mà đi. Bà tước hỏi bạn ta rằng :

Tên họ và chỗ ở của người nữ hiệp đó, ngài đã biết rõ rả chưa ? Bạn ta cười mà nói :

Tôi trông trong lúc bữa ăn chiều nay, các việc đều giải quyết cả đặng bọn ta mở lòng vui uống cho thích, còn những vấn đề chi tiết vặt vặt, nay không cần dùng đến nữa. Bà tước hỏi làm gì cho phiền. Năm giờ đồng hồ nữa, không cần Bà tước phải hỏi han gì cả mà được nghe nàng nữ hiệp ấy sẽ tuyên bố đầu đuôi cả thảy ra, không phải là có thú vị hơn bây giờ tra ba hỏi bốn hay sao ?

(Còn nữa)

HỘI VẠN QUỐC TIẾT KIỆM

HỘI CẤT TIỀN LÀM VỐN — HỘI DẤU TÊN CỔ PHẦN — CỦA NGƯỜI ĐẠI PHÁP LẬP RA

Đại-cuộc ở tỉnh Thượng-Hải (Chine) 7, Avenue Edouard VII

Vốn của Hội : 68.000 lượng bạc Trung-Hoa (đã đóng một nửa, vậy 2.000.000 phật lăng Đại-pháp (đã đóng một góc tư).

tính sổ đến ngày 31 décembre 1927, Hội sẽ tích được 26.845.000 đồng bạc Hongkong dollars) gửi tại Thượng-Hải.

TỔNG CUỘC LỚN Ở ĐÔNG-PHÁP : 25 Rue Guynemer SAIGON — giấy nói n° 571.

PHÓ CUỘC coi về TRUNG-KỲ và BẮC-KỲ : 19 Rue Borgnis Desbordes HANOI — máy nói n° 659

HỘI LẬP DƯỚI QUYỀN CHÁNH-PHỦ ĐÔNG-PHÁP KIỂM CỐ

Số bạc sở tích của Hội gởi tại Kho-bạc-lớn của Nhà-Nước ở Saigon.

Muốn hà tiện cho có cái vốn, hoặc để dành cho con gái khi vu qui, thì nên lấy một Phiếu (BON) của Hội

VẠN-QUỐC TIẾT-KIỆM

GIÁ PHIẾU. NGƯỜI CHỦ PHIẾU ĐƯỢC LÃNH LÀ

Một ngàn đồng

SỔ TÊN NHỮNG NGƯỜI ĐẠI-LÝ Ở TRUNG-KỲ

TÊN TỈNH	DANH HIỆU CÙNG CHỖ Ở CỦA NHỮNG NGƯỜI ĐẠI-LÝ
Thanh-Hoa	M.M. Bùi Tường Lân, Đồng Lô Tự Khanh, hưu trí, 130 Grand'rue à Thanh Hoa.
Vinh - Bênthuy ..	Lâm quang Nghi, chủ hiệu sách « Thanh đức », rue Maréchal Foch ở Vinh. Thế cho M. Hoàng-Các xin thôi
Ha-Tinh	Võ công Hòa, Hàng lâm viện Kiểm bộ, Ex-Institu-teur, chủ nhà Văn hương ở Hà tịnh.
Quảng-Bình	Hồ quí Tăng Thương mãi ở Donghoi.
Quang-Tri	Thịnh Lân, Chủ nhà Khách sạn hiệu Lion, rue Thạch Hãn à Quảng Trị,
Huê..........	Tôn Thất Đãi, Tư Giáo, ở hiệu chụp bóng Tăng Vinh, rue Paul Bert à Huê.
Quang-Ngai	Trương Quang Luyến, Chủ nhà Khách sạn à Quảng Ngãi.
Faifo	Trần Đại Bửu, Quang Lộc Tự Khanh, hưutri à Faifo

TẠP-THUYẾT

VŨ-TRỤ VÀ TẤN-HÓA

Vũ-trụ là gì? Vũ-trụ đại-thành thế nào? Vũ-trụ có tấn hóa hay không? Tương lai, vũ-trụ sẽ ra thế nào? Đó là bao nhiêu cái nạn đề lớn trên khoa học ngày nay.

Loài người sinh ra ở trong vũ-trụ, sống chết cũng ở đấy. Vả chăng « người ta là một con vật sinh hoạt bằng xã-hội », nếu cô lập một mình một cõi thì sinh hoạt vật chất không chi trì nổi mà phải tiêu diệt ngay. Mà cái xã-hội sinh hoạt ấy lại diễn ra ở trong vũ-trụ và bị vũ-trụ chi-phối. Vì vậy, vũ-trụ, nhân-loại, xã-hội là ba sự kiện có liên quan mật thiết với nhau. Cũng vì vậy, từ khi trình-độ trí-thức loài người hơi cao, người có thể suy nghĩ luận-lý được thì nghĩ ngay đến vũ-trụ. Nghĩ đến vũ-trụ, kết quả là đối với vũ-trụ có một cái quan-niệm riêng. Theo ý nghĩa đề mục bài này, đây ta bàn về cơ tấn-hóa của vũ-trụ, trước tự thuật cái « vũ-trụ quan-niệm » sai lầm xưa, rồi phô bày cái thực chất của vũ trụ ra thế nào.

Từ thời đại thượng cổ đến đời thế-kỷ 18, cái quan-niệm vũ-trụ thông thường là vũ-trụ này sáng tạo ra đã lâu, và sẽ tồn tại đời đời. Tuy có một đôi chỗ ý-kiến tham-xai như: kẻ thì cho xã-hội là do một đứng « siêu-nhân », một bậc thượng đế chi-phối, kẻ thì nói xã-hội chỉ chuyển động như một bộ cơ-giới thường; nhưng từ nhà bác-học uyên thâm cho đến người vô thức-tự, ai cũng cho vũ-trụ là xây đắp theo những pháp-tắc lâu dài, bất sức linh diệu và cố-định. Trong vũ-trụ những sinh vật và tử vật phân chia ra đẳng đệ, chủng loại, v. v., kế tiếp liên tục cùng nhau, nghìn năm không dời đổi chút nào. Loài người cũng có cái tánh « bất-di bất-dịch » ấy. Ta xem những câu sáo, ở đầu miệng người, như « dưới bóng dương-quang, trăm năm vẫn một » (Riẹn de nouveau sous le soleil). « lịch-sử là một cuộc vận-động luân-hoàn » (L'histoire se répète toujours), thì đủ rõ cái quan-niệm vũ-trụ hồi xưa ra thế nào.

Quan-niệm của vũ-trụ như thế, triết-học luận-lý (1) cũng do đó mà ra. Luận-lý này do nhà triết-học Hy-lạp A rít tốt (384-322 trước Thiên-chúa giáng sinh) sáng chế ra, di lưu lại, đến đầu thế-kỷ 19 mà đại thể không thay đổi gì. Luận-lý ấy dạy cho ta biết đem lý tính mà vận dụng, phát biểu ý kiến cho hợp lý, những khái niệm (2) thành lập cách thế nào, những khái niệm ấy kết hợp với nhau thế nào, mà làm thành một câu, một đề (proposition). Theo luận lý ấy, thì tư tưởng ta có ba pháp tắc cốt yếu. Nhà tư tưởng nghĩ đến một khái niệm gì, trước hết phải nhận kỹ cái thực chất của khái niệm ấy, cũng như quan Tòa nhận mặt người bị cáo, cho khỏi sai lầm. Đó tức là luật chứng nhận (loi d'identité) : A = A, nghĩa là một vật gì có riêng cá tính vật ấy, quả địa cầu có những đặc tính của quả địa cầu v. v... Kế đó, nhà tư tưởng phải biết rằng: một vật gì không thể gồm những cá tính vật ấy và những cá tính của một vật khác nữa được. Đó là luật mâu thuẩn (loi de la contradition) : A không thể gồm A và B ; quả địa cầu không thể gồm chất đất và chất lửa ; chế độ phong kiến không thể gồm thực chất chế độ ấy và những thành phần của một chế độ tương lai. Gồm những vật không phải là thực chất mình, là không hợp với lý tính. Tuy nhiên khi, ta thấy cái tình trạng mâu thuẫn (chỏng chỏi) ấy, nhưng chỉ là những điều đặc biệt, những lệ ngoại mà thôi. — Nhà tư tưởng lại phải hiểu luật « để lam trừ ngoại » (loi du tiers exclu) nữa. Theo luật này thì một vật gì hoặc là gồm có thực chất của vật A. hoặc là không phải vật A ; ngoài hai trường hợp ấy không có giả định thứ ba được. Quả địa cầu gồm chất cứng, nếu không gồm chất cứng, tức là không phải quả địa cầu ; chớ không có cái trạng độ trung dung. Chế độ tư bản phải có tự do lao động (3), tự do cạnh tranh ; nếu bây giờ tự do lao động bị qui pháp công đoàn hạn chế, tự do cạnh tranh biến thành quyền đọc chiếm (4) thì chế độ này không phải chế độ tư bản nữa.

Luận lý xưa lấy ba luật ấy làm căn bản. Ta xem qua thấy ngay rằng theo luận lý ấy thì tư tưởng là một vật không có sinh khí, không khi nào dời đổi, có giới hạn rất minh bạch, không khác gì cái hình chữ nhật, hình tam giác ta vạch lên trên tờ giấy vậy. Luận lý ấy chính vì không có sinh khí như thế nên rất hợp với cái quan niệm vũ trụ ngày xưa, cho vũ trụ là không bao giờ đi cách cả.

(Còn nữa)

Hải-Thanh

(1) Luận lý học : chữ Pháp là logique do chữ Hy-lạp logos = lý tính mà ra) ; một chi trong môn triết học dạy cách tư tưởng cho đúng với lẽ phải.

(2) Khái niệm (chữ Pháp là concept) danh từ triết học ; nghĩa là lấy các thứ hiện tượng tương tợ cùng nhau mà tổng hợp lại thành một cái quan niệm khái quát trừu tượng. Giả như, khái niệm « cây cối » thì bao hàm cả loài cây, khái quát những đồng điểm của các thứ cây. Khái niệm « thú vật » khái quát những đồng điểm của các con vật.

(3) Tự do lao động (liberté du travail) : một nét đặc sắc của chế độ xã hội bây giờ. Người lao động được quyền tự do mà ký khế ước với chủ thuê, không có điều gì ràng buộc cả. Nói khác ra, lao động lực là một thứ thương phẩm, muốn cho kẻ lao động tự do bán thương phẩm ấy, thì phải thủ tiêu những nỗi trở ngại, như là kẻ lao động phải tuân theo qui ước của nghiệp đoàn (corporation), hoặc là kẻ lao động vì có khí cụ và thực phẩm riêng nên không muốn bán sức lao động của mình. Kết quả của quyền tự do lao động là lao động phải chịu thiệt hại, nên từ khi công nghiệp phát đạt, những công đoàn thành lập để bênh vực cho lao động và buộc người lao động phải theo qui tắc của công đoàn

(4 Đọc chiếm (monopole), tuy là mâu thuẩn với tự do cạnh tranh, nhưng chính là kết quả trực tiếp của tự do cạnh tranh. Cứ một cái thí dụ các nhà chủ xưởng cạnh tranh cùng nhau, những nhà nhiều tư bản và có thể đoạn chiếm thắng lợi, những nhà hơi yếu cánh, phải thất bại và truy lạc. Cuộc cục, chỉ còn một số rất ít đứng vững, số ít ấy liên hiệp cùng nhau mà đọc chiếm thị trường.

MỚI ĐƯỢC PHÉP MỞ MỘT TRƯỜNG TƯ-THỤC

CHUNG-ANH HỌC-HIỆU — HUẾ

Chúng tôi mới được phép Chính-phủ cho mở một học-hiệu tại Huế gồm những lớp tiểu-học (cycle primaire) và lớp bổ-tập (cours de perfectionnement). Chính-phủ lại có hứa rằng qua một năm thí-nghiệm thì chúng tôi có thể xin phép mở thêm ban cao-đẳng tiểu-học (cycle primaire supérieur). Sang năm chúng tôi sẽ hết sức lập nên ban cao-đẳng tiểu-học và nhà ký-túc (pensionnat) cho học-sinh ở xa.

Chúng tôi định : *I) Ngày khai giảng vào ngày 16 Septembre 1929*

II) Học-phí	*lớp dự-bị* (cours préparatoire)	2$00
	lớp sơ-đẳng (cours élémentaire)	2,00
	lớp nhì (cours moyen)	2,50
	lớp nhứt (cours supérieur)	3,00
	lớp bổ-tập (cours de perfectionnement)	3,50

III) Rước thầy dạy đều là cựu học-sinh lớp tam tứ niên trở lên và rước thầy có bằng-cấp cao-đẳng sư-phạm (professeur).

Nên chú ý. — Những ngài gởi thơ xin dạy, ngài được ngài không, chúng tôi đều đã có trả lời cả. Nay chúng tôi đã đủ số thầy dạy rồi. — Ông nào muốn hỏi điều gì hoặc muốn xin học, xin mời đến học hiệu Chung-Anh gần máy điện và tu viện Redemptoriste Ngài nào ở xa xin gởi thơ cho :

Monsieur le Directeur

de l'Institution CHUNG-ANH — HUẾ

sang cho Đại-sứ Đức ở Tàu đưa trình chính-phủ Trung - hoa. Nhưng đại-sứ Đức vì sợ nước Nga tuất-tín, vẫn nhất kỳ chính thức đàm phán lại biến đổi phương châm chăng, nên công-sứ Đức vẫn do dự chuyển trình lên quốc-phủ, nghĩ sợ việc lại giây đưa đến mình, ý muốn nước Nga thôi việc xâm xung đất Tàu, lấy đường thiết lộ làm mối giao thiệp trước nhất.

* * *

Tin Mạc-tư-khoa 17 Septembre. — Theo tin này thì Nga đã phúc đáp cho hai bản công điện của Trung-hoa nhờ đại-sứ Đức giao chuyển cho Nga hôm 9 và 13 Septembre Đại-khái nói : Cuộc đàm phán diên trì như thế này là vì chính phủ Nam-kinh không quyết tâm giảng-hòa ; vậy Nga thiết tưởng cuộc hội-nghị chính-thức Trung-Nga khó thể khai-kỳ được ; sau này nếu có xảy ra xung-đột gì, Nam-kinh phải hoàn toàn nhận lấy trách nhiệm.

Tin Thượng-hải 19-9 Theo tin tức chính-thức thì nhà bác sĩ Wang-chung-Hui (nhà pháp luật học rất có giá trị, hiện sung chức tài phán quan ở Quốc tế Pháp-đình Lahaye) không phải bị chính-phủ Nam-kinh mệnh-lệnh cho đi điều-đình cùng Nga ; ông Wang chỉ có trách nhiệm giúp cho đại-sứ Trung-hoa là Tưởng-tác-Tân mà thôi ; chính Tưởng-tác-Tân mới là toàn quyền đại-biểu của Nam-kinh. Tin ấy lại cho biết rằng cuộc bình đàm phán đã cải lương và cuộc điều đình sẽ tiếp tục luôn.

Cái án giết người của Trương-tôn-Xương tại Nhật-bản

Theo tin điện Đông-kinh nói rằng: Vụ án Trương-tôn Xương bắn chết con trai vị thân-vương nhà Tiền-thanh là tiếu-hào hôm 10 Septembre tòa án Nhật-bản đem ra tra hỏi, người đến xem đông lắm. Trương-tôn-Xương không tới hậu thẩm, nhất thiết giao cho viên trạng sư Trung-thôn thay mặt cãi hộ.

VIỆC THẾ GIỚI

Á-ĐÔNG

TRUNG HOA

Trung-Nga xung đột

Tiểu chiến. — Tin Cáp-nhĩ-tân 19-9. — Có tin rằng ở biên giới Mãn-châu quân đội Tàu khai pháo bắn quân vệ binh Xô viết ở gần Bạch-nhĩ gia-bố. Ở miền Khabarovsk, quân Bạch-Nga tấn công, bị Xích-quân đánh phải tháo lui, nhiều người bị bắt làm chiến tù.

Trung-Nga đàm phán. — Theo tin điện ở Bắc-bình nói rằng, cứ như tin tức tại sứ quán Đức, thì Trung-hoa yêu cầu trước giải quyết xong cái vấn đề chức Cục-trưởng đường Trung-đông phải bổ dụng người Tàu rồi sau sẽ bàn đến việc khác.

Về phương diện nước Nga, cũng vẫn muốn xong việc, trong bài phúc điệp có nói rằng: Chính-phủ Trung-hoa đối với nước Nga mà yêu-cầu như thế, nghĩa muốn thu về chủ-quyền đường Trung-đông, vậy Nga cũng không hợp gì mà không cho v. v ..

Song cái kế giảo-quyệt của người Nga, muốn để đến kỳ chính thức đàm-phán mới đem ra giải quyết Tờ phúc-điệp ấy đã giao cho đại-sứ Đức ở Nga, chuyển

BẮC-KỲ

HANOI

Hai tờ báo mới

Quan Toàn-Quyền vừa ký nghị định cho phép ông Ardin xuất bản ở Saigon một tờ báo « Nam-kỳ Trung-quốc nhật-báo » và ông Phan-văn-Thiết xuất bản ở Chợ-Lớn một tờ báo « Thương-báo ».

(N. B. 19 Septembre)

Sách và báo bị cấm

Quan Toàn-quyền vừa ký nghị định cấm mang vào và lưu hành trong địa hạt xứ Đông-dương:

Quyển « Trung-quốc quốc sỉ sử lược » xuất bản ở Thượng-hải.

Quyển « Tôn-Trung-Sơn tiên-sanh hành thuật ».

Báo « Trung-hoa nhật báo » xuất bản ở Nam-kinh.

Báo « Việt-Nam lao-động báo » Tạp-chí « Kịch-trường ».

NAM-KỲ

SAIGON

Ông Cao-hải Đễ bị sáu tháng tù

Sớm mai ngày thứ hai 16 Septembre này tòa đã đem vụ ông Cao-hải-Đễ, Tổng-lý báo Ere Nouvelle và Nhựt-Tân, xúi dân làm loạn ra xử. Ông Boyer ngồi chánh-tòa. Trạng-sư Lalung Bonnaire cãi hộ, nhưng quan chưởng lý Lafrique buộc tội quá nặng nên tòa kêu án ông Cao-hải-Đễ 6 tháng tù.

(C.T.L. 17 Septembre)

Chú ý! Chú ý!

Ai là chủ tiệm bán thuốc bắc « CHÍN và SỐNG » nên tìm đến tiệm QUẢN-THẮNG ở đường CANTONNAIS N° 78-80 FAIFO là một nhà buôn bán thuốc bắc, tạp hóa, cước cân, trứ danh từ xưa chí nay trải đã 30 năm dư trên đường kinh-tế, ai ai đều nghe tiếng ; Bán sỉ bán lẻ giá cả phải chăng, ai ở xa muốn hỏi giá cả gì, sẵn lòng trả lời ngay

Xin kính mời quý khách chiếu cố.

Chủ nhân kính cáo

QUẢN-THẮNG

XỔ SỐ QUỐC-TRÁI

(Lần thứ ba mươi)

Ngày 2 Septembre 1929

Những số sau này trúng 100$00

Tiếp theo

35 280	43 237	50.931	56 757
35 308	43.387	51.031	56 969
35.324	43 380	51.132	56 989
35.365	43 426	51.239	57.056
35.541	43.446	51.255	57.188
35.759	43 447	51.293	57.367
35 843	43.551	51.404	57.468
35.863	43.977	51.534	57.656
35.873	44.178	51 535	57.693
36 217	44.254	51.632	57.706
36.245	44.337	51 633	57.729
36 463	44.406	51.636	57.751
36.485	45.113	51.855	58.067
36.551	45 516	51 905	58.124
36.737	45.805	51.948	58.417
37 336	45.927	51.975	58.851
37.421	46.214	51.997	58.991
37.485	46 336	52.025	59.062
37.561	46 469	52 162	59.214
37 628	46.775	52 170	59.317
37.648	46.830	53.235	59.357
37.765	46.891	52 485	59.397
37.875	46.918	52.619	59.550
37.934	47.071	52 642	59 712
38.089	47.313	52 645	59.722
38.391	47.323	53 034	59.805
38.467	47.390	53 164	59.810
38 779	47 802	53.258	60.132
38 895	47.889	53.268	60.194
39.121	48.071	53.269	60.245
39.354	48 081	53.287	60.275
39.479	48.085	53.478	60.466
39.495	48.279	53.561	60.604
39 533	48.305	53 650	60.629
39.569	48 697	53.794	60 814
39 805	48.734	53.802	61.044
39 871	48.736	53.848	61.070
40.564	48 738	53 882	61.074
40.681	48.899	53.929	61.777
40.880	48.901	54.094	61.925
40 948	48 912	54.121	62.008
40 963	48.946	54.199	62.277
41.200	49.217	54 282	62 296
41.388	49.315	54 653	62.415
41.441	49.358	54.768	62.513
41.672	49 662	54.776	62.781
41.707	49.724	54.796	63 011
41.739	50 153	54.899	63 063
41.861	50.428	54.909	63.097
42 293	50.441	55 015	63.112
42.549	[illegible]	55.078	63.231
42.557	[illegible]	55.237	63.269
42.663	50 521	55 594	63.544
42 707	50 539	55.756	63 575
42.775	50 603	55 808	63 837
42.891	50.604	55 865	63.853
43.107	50.751	56.014	63.893
43 216	50 827	56 156	63 960
43 221	50.884	56.229	64.028

64.101	70.634	76.239	80.263
64 208	70.643	76.427	80.482
64.397	70 668	76.469	80.646
64.664	70.788	76.472	80.698
64.682	70.803	76.596	80.787
64 892	70.809	76 728	80.964
65.102	70.819	76 880	81.164
65.239	70.882	76 976	81.339
65.296	71.103	77.033	81.507
65 303	71.126	77.149	81.521
65 606	71.389	77.318	81.532
65.637	71.527	77.443	81.585
65.700	71.594	77.445	81.594
65 709	71.713	77.523	81.767
65.807	72.050	77.534	81.798
65 823	72.162	77 606	81.805
65.942	72 233	77.736	81.894
65.945	72 465	77.812	81 895
66.205	72.787	77 828	81.987
66.507	72 960	77.891	82.045
66.769	72 965	77.921	82.258
66.814	72.984	77.946	82.305
66 892	73.013	77.998	82 336
67.171	73 139	78.073	82 479
67 266	73 420	78.280	82.562
67.497	73 438	78.378	82.678
67 609	73 566	78.383	82.697
67.625	73 632	78.462	82.777
67 731	73.804	78 517	82 809
67.799	74 046	78 673	82 970
67 973	74.057	78 913	82.974
68 192	74.133	78 937	83.015
68.395	74.149	79.048	83.147
68.572	74 331	79 233	83.278
68.619	74.634	79.273	83 389
68 978	74 694	79.310	83.428
69.130	74.744	79 428	83.630
69 243	74.920	79.453	83.762
69 381	75.009	79 514	83.864
69.738	75.107	79.547	83.910
69 822	75 164	79.549	84 031
69.830	75 230	79.657	84 577
69.975	75 240	79.662	84.628
70 019	75.255	79.673	84.633
70.106	75.342	79.775	84.729
70 123	75 382	79.777	84 749
70.246	75 393	79 781	84 892
70 312	75.421	79.825	84 937
70.454	75.612	80.162	84.970
70 615	75.686	80 249	

(Còn nữa)

CÁO-BẠCH

Hội SOCIÉTÉ FONCIÈRE DU TONKIN ET DE L'ANNAM (điền địa gia ốc hội), là một Hội lập theo thể - cách Hội nặc-danh, vốn mười triệu quan tiền Pháp, mới thành lập tại Hanoi, có lời kính cáo đồng nhân biết rằng kể từ ngày 27 Juin Bản-Hội khai trương tại nhà số 15 phố Henri Rivière (nhà Hôtel Métropole). Hội-Sở cũng ở đấy.

Hội giao - dịch hết thảy những việc thuộc về bất-động-sản, như là mua bán, đổi trác, cầm cố cũng là quản cố những điền địa gia ốc trong toàn hạt xứ Bắc-kỳ và các tỉnh phía bắc Trung-kỳ cho đến hết địa phận cửa Hàn (Tourane).

Chủ quyền giao-dịch mọi việc này, Bản Hội đã phó thác cho ông LESTERLIN là nguyên Công-sứ, nay về tri-sĩ, mà mấy năm gần đây cũng đã trải qua những việc điền địa gia ốc trong xứ này. Trợ tá ông thì có quan Kỹ-sư hưu-trí LACOLLONGE đã coi sóc về mọi việc chuyên môn.

ĐẠI-QUANG DƯỢC-PHÒNG

47, PHỐ HÀNG ĐƯỜNG, HANOI

Giây-nói số 808

108, PHỐ KHÁCH, HAIPHONG

Giây-nói số 118

THOÁI-NHIỆT TÁN

Thuốc Sốt

Thứ bệnh này mới phát-sinh thì rức đầu, chóng mày chóng mặt, tứ chi mỏi mệt, lúc đái ra thì nước đái đùng đục, mình mẩy nóng nảy, thì mau uống thứ thuốc này rất dễ uống vì chất nó không cay đắng. hòa với nước chè nóng, nước đường hoặc sữa cũng được, tùy người có bệnh sốt đến đâu uống vào chỉ trong 15 phút thì khỏi liền, nếu không được như những nói trên này, xin giả lại tiền mua cho quý khách một gấp đôi, bản-hiệu và các nơi đại-lý đều có phát sách-thuốc, trong những xứ Việt-nam đều có đại-lý của bản-dược-phòng. Mỗi gói giá 0$10.

DẦU ĐẠI-QUANG

Dầu Bách-giải

Chuyên trị rức đầu, đau bụng, ngạt mũi hắt hơi, đi rửa, ăn uống không tiêu, sốt nóng, sốt rét, xoa đến dầu này thì liền thấy kiến-hiệu, đàn-bà có thai xoa cũng được.

Nguyên giá mỗi lọ 0$25, bây giờ chỉ thu có 0$20.

Bản-dược-phòng và các nơi đại-lý đều có sách-thuốc biếu, ngài nào ở xa muốn làm đại-lý xin viết thơ đến bản-dược-phòng thì rõ.

https://tieulun.hopto.org

Muốn biết những việc hay, việc mới, việc lạ, của đàn bà nước ta, nên xem quyển

NAM - QUỐC NỮ - LƯU

南國女流

của ông **SỞ - CUỒNG** *soạn*

có bán tại báo Tiếng-Dân, và hàng sách các nơi.

Giáo sĩ bị ám-sát

Về vụ viên chủ giáo Bỷ là Trudon Jans và các nhà truyền giáo Bỷ Woorden, Weert và Cloodts bị ám sát gần Ít-hang lãnh sự Pháp ở Bắc-bình có gởi cho chính phủ Tàu một bản công-điệp đề phản đối, Pháp lại phái một chiếc chiến hạm đến Ítchang để bảo vệ cho các phái bộ truyền giáo. Đối với những cuộc mưu hại ấy, dư luận ngoại quốc rất náo động.

NHẬT

Tài binh

Nội-các mới họp hội nghị ngày 17 Septembre để thảo-luận về vấn-đề tài binh hải-quân.

Sau hội xong có nhiều nhà ký-giả đến phỏng-vấn viên bộ-trưởng Hải-quân là Takarabe, Takarabe tuyên-bố rằng nếu các nước thuận, thì Nhật cũng bằng lòng ấn-định rằng từ nay đến 1936 Nhật sẽ không kiến-trúc những chiến hạm lớn. Còn về ngạch tuần dương-nạm hạng nhứt có sung đại-bác rộng 200 ly tây, nếu Mỹ định xây 18 chiếc 10 000 tấn thì Nhật sẽ đóng thêm 2 chiếc nữa; Nếu Mỹ định đóng 21 chiếc thì Nhật sẽ đóng thêm 4 chiếc.

Về hạng hải đề-khu-trục hạm, nếu Anh Mỹ đóng 150 000 tấn thì Nhật sẽ giảm ba đi 17 000 tấn, thế là còn 105 000 tấn. Về việc tài giảm ngạch tiềm đĩnh thì Nhật nhứt thiết cự tuyệt, vì tiềm đĩnh là phương pháp thủ vệ duy nhất của Nhật để đối phó với các hải quân lớn.

Ngày 25 Septembre, viên tổng tư-lịnh sung Tham-mưu trưởng Hải quân là Tomon Yamaguchi sẽ từ Hoành-tân đi Hoathịnh-đốn để trao những lời nghị quyết của chính-phủ Nhật cho đại-sứ Nhật ở Mỹ.

BA LẠC SĨ ĐĂNG (Palestine)

Điều tra ủy viên hội

Ngày 3 Octobre Điều tra Ủy-viên bộ của chính-phủ Anh tổ chức sẽ khởi hành đi Ba-lạc-sĩ-đăng. Công cuộc điều tra có lẽ trong một tháng thì xong. Ông Lloyd, biện-sự ở bộ Thực-dân sẽ đi theo sung chức thư-ký.

ÂU-CHÂU

PHÁP

Vấn đề bồi thường

Người ta dự đoán rằng « Ủy viên hội tổ chức nhà Quốc-tế Thanh-thương Ngân hàng » trước xác định đến ngày 23 Septembre thì mở cuộc dự bị hội nghị thứ nhất, nhưng nay có lẽ còn triển kỳ lại, vì còn nhiều vấn đề rắc rối Ủy-hội bồi thường cần phải giải quyết đã. Tuy vậy việc thi hành kế hoạch Young không có trở ngại gì lớn cả; đại biểu các nhà Ngân-hàng Phát-phiếu các nước đều thỏa hiệp cùng nhau. Lại có tin chắc rằng chính phủ Anh, Pháp trưng cầu ý kiến nhau và đã định rằng nhà Q. T. T. T. N. H. sẽ lập ở Thụy-sĩ, do Anh đảm phụ việc tổng quản lý.

ĐỨC

Quân Pháp triệt hồi

Quân-đội chiếm cứ Pháp ở Rhénanie đã bắt đầu triệt hồi. Đội bộ quân thứ 39 giải tán; dự bị quân một ít bị thải về; còn các quân đội tổng địch thì phân chia ra các liên đội ở Pháp. Các viên quân quan cao đẳng thì vẫn tạm trú ở Palatinat cho đến khu vực chiếm cứ thứ ba triệt binh xong.

Ngày 18 Septembre, các đội ngũ thuộc về liên đội thứ 151, mỗi đội ngũ có phái 4 người đến thành Metz trước để dự bị trú-xá.

Ủy-viên-hội Pháp ở Rhénanie cũng dự bị khởi hồi; có yêu cầu chính-phủ Đức 6 toa xe lửa để chở văn kiện.

Vụ « khủng bố vận động »

Trong 21 người bị áp giải về Hà-lâm, 15 người Pháp đinh tố cáo về việc hoạt động khủng bố.

THỤY-SĨ

Hội nghị Quốc tế liên minh

Điều khoản « nhiệm ý » trong bản điều lệ Quốc tế Pháp đình được Pháp, Anh, Ấn độ, Tân-tây-lan, Tiệp-khắc và chính-phủ Nam-Mỹ tán thành; các nước ấy đã cử đại biểu đi dự hội nghị công-nhiên và ký định cho xong. Nhân đây ta cũng nên nhắc lại rằng một tung của điều khoản nhiệm ý là như thế này: « Trong khoảng quan hệ của một nước đã đoán nhận điều khoản này với một nước có ký ước khác, nếu có xảy ra tranh luận về việc giải thích điều ước hoặc nan đề gì thì nhất thiết phải thừa nhận phán quyết của Quốc-tế Pháp-đình ». Hiện nay tổng cộng có 18 nước đoán nhận điều khoản ấy.

NAM-TƯ

Một nhà chính trị phạm thoát ngục

Viên lãnh tụ đảng cách mạng Ai-nhĩ-lan là Angel Stuart mấy lâu nay bị đồ lưu ở đảo Chypre, mới đây thoát ngục; hiện ông ở thủ đô Nam-tư. Ông đến Belgrade thì liền nhờ báo giới tuyên cáo cho dư luận biết, để cho những kẻ đi tìm kiếm ông được lãnh tiền thưởng của chính-phủ Anh, đừng có chạy ngược chạy xuôi nữa mà vô ích. Ông Stuart hứa cùng các nhà đương cục rằng ông sẽ không vận động chính-trị ở Nam-tư nên hiện đã được chính-phủ cho kiều cư ở Belgrade.

DỜI CHỖ Ở

Nhà Dân-Trí-Thơ-Xã của tôi trước kia ở Ngã-sáu, Rachgià.

Vì Ngã-năm chưa có giây-thép nên thơ từ chẳng đặng mau.

Nay tôi định dời qua Châu-thành Cầnthơ, gần nhà giây-thép cho tiện bề giao-thiệp.

Sẵn dịp chúng tôi có đặt bộ biên-tập, mỗi tháng xuất bản 2 kỳ, định lệ bán năm 24 quyển giá 5$.00 nửa năm 12 quyển giá 3$.00

Vậy từ dầu tháng Octobre 1929 sắp về sau, Quí Độc-giả có gởi thơ mua sách hoặc thơ từ chi riêng xin đề:

Monsieur **PHAN-ĐÌNH-LONG**

Directeur du DÂN-TRÍ-THƠ-XÃ

Boulevard Caikhế CẦNTHƠ (ville)

Thủy Cơ!

Thủy Cơ!

Nước ta công nghệ chưa mở mang, đương còn trông cậy về nghề nông, mà làm ruộng không có nước thì có khác gì đánh bạc với trời. Như ở Quảng-nam ruộng đất tuy đã có dôi sở máy dẫn thủy nhập điền nhưng phần nhiều nơi đương còn thiếu nước, vì thế ruộng chỉ làm được một mùa, lấy gì cho đủ ăn, khi hạn thì lúa chết, khi lụt sớm thì lúa rục, người làm nông chỉ trông cậy vào trời.

Vì thế, chúng tôi đã ra công lập thêm một sở dẫn-thủy nữa ở Phước-Lộc (Diêm-sơn) nay đã thành rồi, máy đã chạy, nhưng vì tư-bản đang còn ít, không thể làm thêm ra chỗ khác nữa, để trợ nhà nông. Vậy chúng tôi xin [illegible] về nghề nông xin góp thêm vốn với chúng tôi, trước là được lãi sau là giúp cho nghề nông ta mau được phát đạt vững vàng thì chúng tôi lấy làm may lắm. Xin đồng-bào tán thành cho.

Ngài nào muốn hỏi việc gì xin viết thơ cho M. NGUYỄN-LIỆU Bang-tá Village Quảng Huế-Đông Huyện Đại-Lộc

Quảng-Nam — Faifoo

PHƯỚC-LỘC THỦY CƠ HỘI

Vô danh hội xã vốn 10.000$

Kính cáo

STORE TOURANAIS

Sáo rất đẹp làm bằng tre xâu cườm đủ màu để dùng làm màn cửa. Giá mỗi thước vuông (m2) 3$50 giá hạ. Quí ông, Quí bà muốn làm từ 10 thước vuông sắp lên làm bề ngang và bề dài bao nhiêu, xin viết thơ thương lượng với ông **LÝ XUÂN-HÒA** *đường Đồ-Hữu-Vị TOURANE.*

TIỂU-THUYẾT!

TIỂU-THUYẾT!

NGẠC-AM THUYẾT-BỘ TÙNG-THƯ — là một thứ tùng-thư chỉ riêng một mặt tiểu-thuyết; ấn-hành mỗi năm bất cần mấy quyển, dày mỏng, nhiều, ít, không chừng, nhưng cộng cả phải có ngoài 600 trương giấy. Giá bán đồng niên 2$50, trả trước, khỏi cước. Lại có phụ thêm một quyển tuận-thuyết biếu cho quí khách ai đã mua năm.

Hiện đã bắt đầu từ tháng Août 1929, đã in ra một quyển nhan đề là DUYÊN-THƠ.

Quí khách ai mua năm xin do chủ-nhơn là Monsieur **VÕ-LIÊM-SƠN**, gần chùa Từ Đàm — Huế

Các quí hiệu sách, ai muốn mua buôn, hoặc nhận bán, hoặc làm đại-lý, xin gởi thơ cùng chủ-nhơn thương lượng.

NGẠC-AM chủ nhơn kính cáo

Phải nên phòng trước

Khi trời quá độc, vậy chúng ta mỗi nhà phải nên phòng bị mà mua ít nữa là một hộp:

CẤP CỨU THỦY TẢ

của hiệu **THAM-THIÊN-ĐƯỜNG.** *Thiệt là một thứ thuốc rất thần hiệu đã cứu được nhiều người.*

Giá mỗi hộp chỉ **0$80**

Ở Trung-kỳ ngài nào muốn mua thuốc cao, đơn, hoàn, tán của Bản-hiệu hay muốn làm Đại-lý, xin cứ viết thơ cho ông

TRẦN-KIÊM-QUÁN

Đại-lý độc-quyền ở Trung-kỳ

Rue Đông-ba — HUẾ

THAM-THIÊN-ĐƯỜNG

HAIPHONG

MAGASIN DE SOIERIES

TÂN LỢI

188-140, Bd Tổng-đốc-Phương (CHOLON)

Bổn hiệu bán sỉ và bán lẻ đủ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải như là: lãnh, xuyến, trừu, cẩm-nhung, cẩm-châu v. v... Hàng thiệt tốt, thiệt bền, hàng nhuộm đen mặc đến rách không hề sợ phai trổ. Bán lẻ đủ các thứ hàng bombay, hàng Nhựt-bổn v. v... Khăn đội đầu rất về thêu nhiều kiểu, nhiều màu thiệt đẹp.

Trữ bán sỉ và lẻ đủ thứ màu nhuộm của Tây hiệu "Teinture Idéale" danh tiếng thuở nay ở Nam-kỳ.

Bánh hộp biscuits "Kim-Thời" của bổn hiệu chế tạo chẳng khác nào biscuits mélanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0$75 tại bổn hiệu mua sỉ có huê-hồng.

Bổn hiệu buôn bán đã mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ.

Ở xa xin viết thơ thương-nghị **TÂN-LỢI**

138-140, Bd Tổng-đốc-Phương Cholon

BẮC-NINH

Bệnh quỷ đá có thuốc tiên!!

Nếu ai mắc phải bệnh LẬU hay TIM-LA mà đã uống thuốc khắp cả mọi nơi rồi mà vẫn không khỏi, hay bị LẬU nhập cốt nghĩa là trong người bao giờ nhọc mệt thức đêm uống rượu vào thì sáng ngày đã có mủ ở đầu ngọc hành, hay TIM-LA khỏi rồi mà mọc ở trong mấu còn thỉnh thoảng [illegible] ... văn văn, thì tìm ngay thuốc của hiệu HOÀNG-VĂN-ẤP số nhà 87 phố ninh-xá Bắc-Ninh (Tonkin) [illegible] ... thuốc LẬU 1p00 1 hộp TIM-LA 2p. 1 lọ [illegible] ... thuốc BẠCH-DƯỢC-CAO [illegible] ... THUỐC ĐAU MẮT số 1 trị các bệnh đau gió, [illegible] ... thuốc trị bệnh HIỀN XUYỄN [illegible] ... ĐẠI-LÝ SÀI-GÒN Lê-Đình-Thúc số 30 rue d'espagne, HANOI PHÚC-HÀ 87 Rue des médicaments (phố hàng bài).

Huỳnh-phạm-Chính chez Quảng-Hiệp-Thành Phú-Nhơn par Quảng-Ngãi, còn đâu không có đại-lý xin viết thơ cho bản hiệu gởi theo lãnh hóa giao ngân rất mau chóng.

TIẾNG ĐỒN VANG

Giầy AN-THÀNH vừa đẹp, vừa tốt. Ở đâu?

37 Phố hàng Đào HANOI

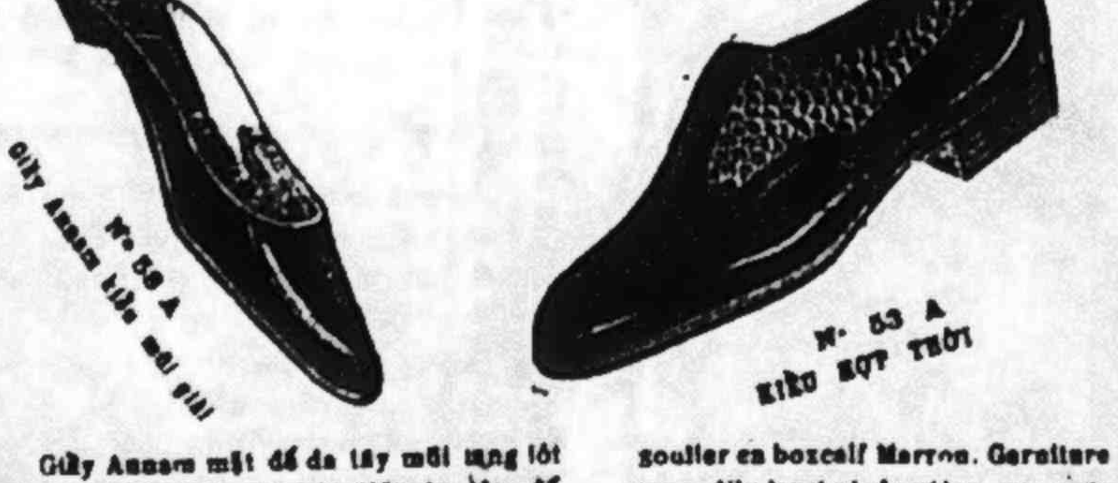

Giầy Annam mặt đế da tây mũi tang lót láng, giá bán 3$00 một đôi. Mặt da tây đế Crêpe 3$50. Mặt bọc láng đế Crêpe 4$50. Mặt bọc láng đế da tây 3$80.

soulier en boxcalf Marron. Garniture crocodile bout et derrière en vernis Marron semelle en cuir française 7$50 Semelle en crêpe anglaise 8$50.

Các đồ bằng da: Porte-feuille, valise, yên ngựa, cặp sách, 2 ngăn bằng da crocodile có khóa 12$00 một cái, da jeune mềm 7$00, da Hồng-Kông 4$00 Vậy xin kính mời các ngài chiếu cố cho, bản hiệu rất lấy làm hân hạnh vô cùng.

AN-THÀNH *37 Phố hàng Đào* **HANOI**

Hiệu ảnh lớn bao giờ cũng khéo

Hiệu ảnh lớn có đủ các thứ máy tối-tân thì bao giờ cũng khéo hơn các hiệu nhỏ. Cái đó là lẽ tất-nhiên. Vậy các Ngài muốn chơi ảnh thật đẹp, nếu tìm đến hiệu ảnh lớn HƯƠNG-KÝ PHOTO HANOI.

THUỐC THIÊN-THỜI CHO KHÔNG

Hiệu thuốc « TẾ-CHÚNG-TẤT-TIẾNG-HOÀN » của tiệm thuốc bắc MỘNG-LƯƠNG-ĐƯỜNG ở thành phố SOCTRĂNG.

Hoàn thuốc này Tiểu-hiệu chế ra hơn 4 năm nay đã được sở Thái-y-Viện chứng nghiệm, có gởi cho khắp cõi Đông-Pháp, dùng đâu mạnh đó, hằng ngày đều có thơ gởi tới xin thuốc và đề lời minh tạ.

Hoàn thuốc này Tiểu-hiệu chế ra để cho không. Ở gần thì do nơi Tiểu-hiệu mà xin, bất luận kẻ quen người lạ ban đêm, ban ngày, khi nào hỏi đến thì Tiểu-hiệu cho liền; còn ở phương xa muốn dùng hoàn thuốc này, gởi thư tới để chỗ ở cho rõ ràng, Tiểu-hiệu sẵn lòng gởi tới cho liền, khỏi tốn chi cả. Cách dùng có toa về sẵn sàng. Còn chư quí-vị hảo-tâm, muốn mua năm, mười đồng, để bố thí làm phước, xin mua Mandat gởi đến thì Tiểu-hiệu cũng bán nhưng chỉ tính đủ vốn tiền thuốc, còn công cáng và sở phí gởi thuốc thì Tiểu-hiệu chịu.

Kính cáo

MỘNG-LƯƠNG-ĐƯỜNG

Pharmacie Annamite N° 80 rue de Daingai Soctrang

P. S. — Tiểu hiệu có bán đủ các món thuốc sống, thuốc chín, cao, đơn, hoàn, tán, và làm đại-lý cho các nhà thuốc có danh trong cõi Á Đông, lại có trữ bán thuốc « Từ Ngọc Liên » (HANOI) của người Annam chế tạo ra, rất hiệu nghiệm. Trong tiệm sẵn có danh-y coi mạch hốt thuốc, tiện cho chư quí vị trong lúc cần dùng.

CÁC HIỆU BUÔN TO ĐỀU CÓ BÁN LẺ CẢ

宏發京烟各省大商店均有代售

HÀNG THUỐC NORMALE

L. SARREAU

LÀ HÀNG THUỐC ĐÁNG

« TIN-CẬY » HƠN HẾT

Vì thuốc bán rất Tinh-khiết và Hảo-hạng;

Ở xa mua thuốc thì gởi mau mắn và kỹ-lưỡng;

Catalogue y-dược Bác-sĩ RUDY gởi cho không.

Xin hỏi lại:

N° 119-123 rue Catinat SAIGON

Mới về Hàng rét bán buôn và lẻ Mũ dạ kiểu "Tirard Delion, Mossant"

Cols "Novelties & Unites" Cravates & Nœuds de luxe

Giầy Cao xu đen

Tất chân và tay đủ mùi

ĐỨC-XƯƠNG

N° 52 Rue des Cantonnais

Hanoi TONKIN

TAM KỲ THƯ QUÁN

BÁN: *Tiểu thuyết, sách học; Nhật báo; Giấy bút.....*

Các nhà trước thuật muốn gởi sách bán, xin viết thơ thương lượng với:

M. NGUYỄN PHÚ-KỲ

propriétaire de la librairie Tam-kỳ

Avenue Maréchal Foch VINH

NAM-KỲ TAM-THÁNH-DƯỢC

TRỪ-TÊ, BỔ-HUYẾT, GIẢI-LAO?

Hiệu TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG HOCMON

TẾ-CẤP PHÒ-NGUY TAM-THÁNH-DƯỢC

Có ba thứ thuốc hay, đã giúp được nhiều bịnh mạnh nên gọi là TAM-THÁNH-DƯỢC

1 **Thần hiệu tê bại hoàn** « Kính cáo đồng bào ai mắc bịnh phong tê bại xuội nhức mỏi cách thế nào mau mau gởi thơ đến bổn hiệu TẠO NHƠN-ĐƯỜNG *Hóc-môn* kiếp lấy thuốc trừ tê mà uống thì ắt được mạnh giỏi, giá mỗi hộp 1$20 Vì như có kẻ nghèo nàn không tiền mà vương lấy bịnh tê, lập tức viết thơ đến bổn hiệu TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG vui lòng gởi thuốc cho không.

Quyết « **Bất thực Ngôn** »

2 **Sĩ lao bổ tạn hoàn**, là thứ bổ tinh thần cho quí ông quí Thầy, quí Học sanh bổ phổi trừ ho, hoặc di tinh mệt mỏi; bổ sức giải trí. Giá mỗi hộp 1$00

3 **Điều kinh bạch đái hoàn.** Quí cô, quí Bà dùng bổ huyết điều kinh và trừ Bạch-Đái bá trừ xây xẩm, hết sôi ruột, hết nhức mỏi, đang tư nhuận da thiệt rất hay mỗi hộp 1$00

Bổn hiệu có chế LÃO-THỰC ĐIA (trừ chứng đau suối) LỘC-GIÁC GIAO nấu kỹ thượng hạng, để làm tễ, hoặc dùng thang mà uống bổ, mỗi lượng giá 1$00.

Thưa quí vị đồng bào 3 thứ thuốc nói trên đây, cảo là tánh chất cao lương phong vị tinh chế; THỈNH quí Cô, quí Thầy dùng mà bổ dưỡng thì ắt được khương cường quí thể thấy linh nghiệm chẳng hề sai.

CÁCH GỞI: *Mua thuốc, thơ, hoặc Mandat thì đề ngoài:*

M. TRƯƠNG MINH Y *Directeur* **TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG,**

N° 5 *Rue de la Gare* **HÓC-MÔN** (*GIA-ĐỊNH*)

Quí ngài có mua ba thứ thuốc đây, xin nhớ mua mandat gởi trước cho tiền cước về bổn hiệu. *Muốn đến bổn hiệu do ngay bến xe lửa đến.*

Thánh dược nước nhà Đồng-bào huệ cố?

IMPRIMERIE TIẾNG-DÂN — HUẾ

DIRECTEUR GÉRANT HUỲNH-THÚC-KHÁNG

VOIX DU PEUPLE TIẾNG-DÂN ANNAM — HUẾ

https://kieulun.hopto.org